

Woensdag 23 december – ochtendeditie

Belgische paters.

Gisteren zijn te Grave in het klooster der Damianen 14 paters van die orde aangekomen uit Munster, waar zij 100 dagen in de gevangenis hadden doorgebracht.

Deze paters, onder wie 7 priesters, werden te Aarschot door de Duitsers gevangen genomen. Thans zijn er reeds 50 paters Damianen uit België in het klooster van die orde te Grave ondergebracht.

Geïnterneerden.

De te Assen geïnterneerde Belgen zullen binnenkort het kamp te Oldebroek betrekken.

Belgische vluchtelingen.

De Belgische vluchtelingen, die te Haarlem waren ondergebracht in de Rijkskweekschool, zijn op last van het gemeentebestuur, geheel onverwacht moeten vertrekken naar het kamp te Nunspeet.

Dit besluit heeft, naar men ons meldt, te Haarlem grote ontstemming teweeggebracht.

Brieven en briefkaarten naar Vlaanderen.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend, dat de gelegenheid tot verzending van briefkaarten en open brieven naar Oost- en West-Vlaanderen, bedoeld in de Staatscourant van 15 dezer, met ingang van heden is opgeheven.

Berlijn, 22 december. Het grote hoofdkwartier meldt heden:

Bij Nieuwpoort en in de buurt van Ieper heeft gisteren over het algemeen kalmte geheerst.

Een correspondent van de Times meldt uit West-Vlaanderen:

De gevechten bij Nieuwpoort zijn in hevigheid verminderd. Bij Lombardsijde en Sint Joris hebben de Belgen geen poging gedaan om meer te doen, dan tegen de tegenaanvallen der Duitsers stand te houden.

Het gerucht, dat de bondgenoten slechts enige kilometers van Oostende af staan, is ongegrond. Het is wellicht in de wereld gekomen, doordat Franse soldaten de huizen van Middelkerke voor die van Oostende hebben aangezien.

Het doel van de beweging van de vorige week was om vaste voet te krijgen aan de overkant van de IJzer, om vandaar later tot de aanval over te gaan. Zolang onze troepen niet verder dan Nieuwpoort stonden, was een kleine Duitse strijdmacht met kanonnen bij machte om het bruggenhoofd te verdedigen, maar door de kust, de rivier en de lijn van Westende naar Sint Joris, hebben wij ons front verlengd en de gunstige voorwaarden geschapen voor een latere aanval.

Dit punt en de Kortekeer herberg bij Bikschote, waarover in de jongste Franse mededelingen wordt gesproken, zijn de enige punten, van waaruit de positie aan de IJzer kan worden beheerst. Water bedekt de rest van het land, afgezien van de wegen van Ramskapelle, Pervijze en Diksmuide, waarlangs een krachtige aanval onmogelijk is.

Een telegram uit Bergen heeft ons reeds gemeld, dat een vlieger van de bondgenoten over Etterbeek is gevlogen. Aan de Times werd er eergisteren nog het volgende over gemeld:

Een vlieger van de bondgenoten heeft vanmiddag 12 bommen geworpen op de zeppelinloods bij Brussel.

Gisteravond, zo meldt hetzelfde telegram, maakte een Engelse vlieger op een watervliegtuig een tocht, die gericht was tegen de Duitse posities bij Oostende. De vlieger steeg in het dikke duister op en kwam een uur daarna terug. Negen bommen had hij laten vallen en hij meende dat ze aanmerkelijke schade moeten hebben aangericht. Deze tocht, de eerste over vijandelijk gebied in volslagen duisternis ondernomen, is hoogst merkwaardig, zegt de Times.

In het Berliner Tageblatt schrijft de oorlogscorrespondent Heinrich Binder over de beschieting van Oostende door de Engelse vloot:

“De Engelsen moeten hebben geweten, dat 's middags om twaalf uur de staf van een Duitse troepenmacht in het Majestic Palace hotel zou tafelen. Dienzaken hadden de officieren echter opgehouden en dat heeft menigeen het leven gered, want even na twaalf vielen de Engelse granaten met verwonderlijke juistheid in de eetzaal. Eén officier van de staf, die er al was, is getroffen en gedood. Dat is al, wat de Engelsen in Oostende hebben gedaan. Zij hebben alleen dit hotel beschoten, verder is geen enkel huis beschadigd; enkel zijn nog wat glasruiten door de luchtdruk verbrijzeld.”

Verder deelt de correspondent mee, dat op het strand, goed ingegraven en verdekt, Duitse batterijen zijn opgesteld en loopgraven zijn gemaakt.

Een kijkje achter de schermen.

Men schrijft ons uit Munchen over de reis van de soldaten naar het front:

Na 2 dagen reizen vanuit Munchen kwamen wij 's avonds om 6 uur in Herbesthal, het laatste Duitse station.

Het verkeer langs dit klein stationnetje is ontzaglijk.

Ik vernam, dat reeds 40 treinen met troepen die dag, vóór ons, naar België gepasseerd waren. Met ons stonden nog 4 of 5 treinen met verschillende troepenafdelingen. Achttien uur bleven we staan. Vijandelijke vliegers waren gesignaleerd, zodat wij in diepe duisternis een eindeloze nacht doorbrachten.

Om 12 uur 's middags floot onze locomotief, we reden eindelijk weg, onder een viaduct door, en nu waren we in het vijandelijke land. Met een algemeen "hoera" en onder het zingen van het volkslied werd de grens overschreden.

Nu was het uit met het gejubel en gewuif.

Overall zag men slechts zwarte gezichten en loerende blikken.

De lust tot juichen en zingen verging langzamerhand. Iedere soldaat voelde de ernst van het ogenblik. Links wees men hem een uitgebrand huis of een neergeschoten kerktoeren, rechts zag hij een paar locomotieven, met enige wagons ondersteboven naast de weg liggen.

Hier was het begin van de oorlog.

Wij reden over Landen en Leuven naar Brussel.

De verwoestingen werden hoe langer hoe meer zichtbaar. Tegen de avond kwamen wij in Leuven aan, de stad waar zoveel over geschreven is. Nieuwsgierig liepen wij het station uit om iets van de verwoesting te zien. Onheilspellend staken de donkere kale muren van die uitgebrande huizenrijen als geraamten tegen de rode

avondhemel af. Droevig verwijtend gluurde de maan door de grote vierkante gaten, waar de ramen uit verbrand waren. Spoken geleken die ineengedoken zwarte gedaanten die langs de muren slopen. Ik zag in mijn verbeelding het drama zich afspelen, zoals dit mij door ooggetuigen was afgeschilderd.

Arme, arme stad! Arm land! Arme bevolking! Slachtoffers van de hogere politiek.

Toen ik weer in de trein zat en mijmerde over hetgeen ik gezien had, was mijn eerste gedachte: "God behoede mijn vaderland voor de oorlog!"

Van Brussel ging het in de richting van Bergen-Valenciennes, Kamerijk, Péronne. Langs de hele weg had men al het kreupelhout op de bermen weggehakt, omdat zich daar sluipschutters in genesteld hadden, die van daaruit op de treinen schoten.

Om 6 uur 's avonds van de vierde dag passeerden wij de Franse grens, ook weer onder hoerageroep en het zingen van het volkslied.

Wij naderden het gevechtsterrein, dat voelde iedereen; en wie het nog niet besepte, behoefde slechts naar buiten te kijken. Hier zag men loopgraven langs de spoordijk of in het bouwland; verderop een gehucht, waarvan de huizen door granaatvuur waren vernield; gemakkelijk te onderscheiden van de verbrande woningen der sluipschutters, waarvan de muren in puin lagen. Weer wat verder, een eenvoudig heuveltje, met een houten kruis en een helm erop; een vers graf van enige dapperen, die "den Heldentod für das Vaterland" stierven. Overigens zag het landschap er zeer vreedzaam uit, en als men de boerenbevolking zo rustig op het land bezig zag met ploegen, zaaien en bietwortels rooien, dan zou niemand

geloven, dat hier drie grote naties op leven en dood met elkaar worstelen.

De volgende dag, om 5 uur 's avonds, stond onze trein op een wegovergang stil. Vóór ons werd uitgeladen en moesten wij wachten. Het was een lang oponthoud, de troep mocht uitstappen. De transportcommandant maakte mij attent op een verzameling van mensen op de brug en nodigde mij uit om te gaan kijken.

Daar ging het vrolijk toe. Eén blies op een mondharmica een "Schnadahüpf'l'n" en acht anderen dansten een "Schuhplattl" (een geliefkoosde dans in Opper-Beieren).

Langzamerhand verzamelden zich allen op de hoge spoordijk. Beneden aan de weg stond een fabriek met een paar kleine woningen, waarvan de bewoners, meest vrouwen, nieuwsgierig naar buiten waren gekomen.

De zon ging onder en verlichtte met haar laatste stralen het moerassige landschap. Hier en daar schitterden zij als gloeiende kooltjes tussen het riet. De elegant gebogen witte berkenstammen leken elven, die uit het bos kwamen meedansen.

"Zijn dat nu die gevreesde Beierse leeuwen", vroeg ik mij af, "die morgen misschien reeds bij een aanval, dood en verderf om zich heen zaaien?"

Somber stak die grauwe mensenmassa af tegen de gouden hemel. En toen enige ogenblikken later de hele troep, als uit één mond, het lied zong "an die Heimat", toen drong zich weer dat gevoel van medelijden aan mij op. Waarom is de wereld toch niet zo goed en zo mooi als zij er uitziet! Waarom? ... Omdat er mensen wonen!

's Morgens kwamen wij in een klein dorpje, waar gekookt moest worden. Verduurzaamde erwtensoep met vlees.

Te Brugge is, naar aan De Tijd wordt geseind, de bejaarde rustende priester abbé Beyart, die gevangen genomen is omdat hij een correspondentie verzonden had voor het Engelse dagblad The Times, door de krijgsraad voor dit feit tot 3 jaar gevangenisstraf veroordeeld en naar Duitsland gevoerd.

Het Leidse comité tot hulp aan vluchtelingen van alle landen heeft uit België verschillende bescheiden ontvangen, waaraan het volgende over de nood der bevolking is ontleend:

In de stad Antwerpen is de algemene toestand over het geheel onveranderd. Het zenden van voeding buiten de stelling Antwerpen wordt verhinderd door de militaire autoriteiten. Men vreest, dat de voorraden van ondergeschikte voedingsmiddelen, ("bijspijzen" noemt men ze in België) in deze periode worden opgebruikt, zodat later te eentonige voeding de buitenbevolking zal verzwakken.

Het "Comité central" neemt aan dat voor de eerste tijd nodig is een "fonds de roulement" van 50 miljoen frank, waarvan een gedeelte bijeen is.

Uit het Antwerps provinciaal comité heeft zich een subcomité gevormd, dat zich o.a. ten doel stelt de uitgeweken Belgen te bereiken, en deze op hun plicht te wijzen mede bij te dragen aan de benodigde gelden.

De stad Mechelen, die doorgaat voor, en ook feitelijk een der armste steden van België is, is bijzonder geteisterd, zodat er thans een ongemeen gebrek aan de levensbenodigdheden bestaat. De huizen die de prooi der vlammen of der verwoesting niet geweest zijn, waren opengebroken, de meubelen gans doorzocht, en toen de

ongelukkigen van hun vlucht huiswaarts waren gekeerd, vonden zij zich van het noodzakelijkste ontbloot.

Geld is er onder de bevolking niet meer en de meubelnijverheid, alsmede het uitgestrekt stadsarsenaal, waaraan duizenden werklieden de onderstand te danken hadden, liggen geheel stil. Geen enkel organisme is thans in werking en de werkloosheid is dus algemeen. Een "ondersteuningscomité" is tot stand gekomen, maar daar de inkomsten der stad zeer gering zijn en men er over geen andere geldmiddelen kan beschikken, heeft men zich ten bate van de 27.000 behoeftigen, die dagelijks worden geholpen, tot het verstrekken van voedingsmiddelen moeten bepalen, zijnde brood, soep en aardappelen, juist het noodzakelijke om de bevolking in leven te houden. 250 grammen brood per dag en per persoon van boven de 7 jaar (de helft voor kinderen beneden de 7 jaar), ½ liter soep per dag en per persoon, en voorts alle weken 1 kg aardappelen per persoon, dit is al wat men kan doen.

Te Mechelen is dan ook behoefte aan levensmiddelen van allerlei aard, ten einde uitdelingen te kunnen doen van cacao, gecomprimeerde melk voor kleine kinderen en ziekelijke personen, suiker, koffie, rijst, bonen, erwten, smeersel zoals vet of confituur, haverhout, licht en stooksel, soda, groene zeep, opneemvodden, borstels, handdoeken en, bijzonder nu de winter daar is, beddengoed en kledingsstukken, zoals sjaals, kousen, hemden, flanel, balen katoen.

Voor wat de kantindustrie aangaat, daar zal het Mechelse comité een afzonderlijk onderzoek voor instellen; de grondstof, zoals het garen, ontbreekt totaal, zodat deze nijverheid ook gans stil ligt totdat het nodige kan verstrekt worden.

Te Antwerpen is dezer dagen een Landbouwcomité gevormd: voorzitters de heren L. Caron, lid van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen, voorzitter van de provinciale landbouwcommissie en W. A. van der Veen, president van het Antwerps centraal bureel. Veel hulp zal hierdoor kunnen worden geboden als het buitenland meewerkt. Geldelijke steun is gevraagd aan de Belgische regering.

De Amerikaanse consul die, evenals de consul-generaal der Nederlanden en die van Spanje, erevoorzitter van het comité is, vroeg opgave van benodigd landbouwgereedschap en van de benodigde zaden. Een enquête is ingesteld. De boerenbond, het machtige klerikale lichaam op landbouwgebied, heeft zich met dit comité verenigd, waardoor eenheid van werken is verzekerd.

Van belang kunnen tenslotte nog de volgende wenken zijn:

Het Antwerps centraal bureel ontraadt ieder Belgisch onderdaan, man, vrouw of kind, naar België terug te keren zonder schriftelijke bewijzen te hebben het land weer te kunnen verlaten. Er worden namelijk geen passen tot vertrek naar Holland afgegeven door de militaire autoriteiten aan onderdanen van andere nationaliteit dan de Nederlandse en van onzijdige landen, en aan deze nog alleen, indien voldaan is aan alle voorschriften (welke reeds gepubliceerd zijn).

Het getal van vrouwen en mannen en kinderen zonder middelen stijgt met de dag; zij komen ten laste van het Antwerps centraal bureel, dat niet voldoende middelen bezit om ieder te helpen.

Woensdag 23 december 1914 – avondeditie

Schending van de onzijdigheid.

Een inspecteur van politie uit Middelburg en een adjunct-inspecteur uit Vlissingen hebben gisteravond in een hotel te Vlissingen de Belg V. C. aangehouden. Deze werd reeds enige weken door politie en justitie gezocht, omdat hij verdacht werd van het opzettelijk verrichten van handelingen, waardoor de onzijdigheid van de Nederlandse staat in gevaar werd gebracht, in casu het ronselen van soldaten voor het Belgische leger.

De man is naar Middelburg overgebracht en op last van de officier van justitie onmiddellijk gedetineerd.

Geïnterneerden.

Naar aanleiding van het besluit tot overplaatsing van de te Assen geïnterneerde Belgische militairen, is namens de Asser Handelsvereniging een telegrafisch verzoek gericht tot H. M. de Koningin en de minister van oorlog om het interneringsdepot te Assen te doen blijven. De kamer van koophandel heeft een telegram aan de minister van oorlog gezonden met de vraag, of er mogelijkheid kan bestaan, dat het interneringsdepot te Assen blijft en of een aanbod van gratis terrein voor het bouwen van barakken invloed kan hebben op een gunstig besluit.

Van het westelijke gevechtsterrein.

De oorlogscorrespondent van De Tijd meldt uit Sluis:

De Duitsers nemen, terwijl zij met grote moed de aanvallen der bondgenoten weerstaan, alle maatregelen om te voorzien in de gevolgen van een mogelijke terugtocht uit Vlaanderen. Ik seinde reeds dat er 1500 man te Zeebrugge zijn aangekomen en 1200 te Heist. Tegelijk met deze troepen zijn ook grote zendingen kanonnen

en mitrailleuses aangekomen, de geplaatst zijn in de nieuwe verdedigingslinie Zeebrugge-Heist-Dudzele-Damme en verder in de richting Gent. Buiten de aankomst van de genoemde troepen zijn er na die nog grote massa's gevolgd en gedeeltelijk langs de grote linie opgesteld. Er zijn soldaten bij, die nog begin der vorige week in het oosten vochten.

Gisteren was het de laatste dag, dat de bewoners de kustplaatsen mochten verlaten om verder het land in te trekken. Niet zonder moeite zijn er vannacht nog 80 inwoners van Heist in geslaagd om door de duinen Nederlands grondgebied te bereiken.

De correspondent van De Tijd te Sluis waarschuwt tegen overdreven berichten omtrent de voordelen, die de bondgenoten aan de IJzer behaald hebben. Een feit is het, dat de bondgenoten na een krachtig offensief voordelen behaald hebben door rond Ieper en Nieuwpoort voorwaarts te dringen en aldus de Duitsers te noodzaken hun stellingen te wijzigen en zelfs sommige dorpen en stadjes te ontruimen, hoewel deze nog niet door de bondgenoten bezet konden worden. Tot deze plaatsen behoren o.a. Middelkerke en Roeselare, waar het alleen patrouilles van de bondgenoten gelukte meermaals binnen te komen. De gewijzigde opstelling der Duitsers blijkt aan stoutmoedige ruiters zelfs de mogelijkheid te hebben geschapen deze plaatsen voorbij te gaan en een Engelse afdeling verraste dan ook zaterdag Tielt met haar bezoek, waar het mooie voordeel echter eindigde met haar gevangenneming. Blijft het krachtig offensief der geallieerden gunstig aanhouden, dan zullen er eerstdaags belangrijke gebeurtenissen plaats grijpen en is de bezetting van Middelkerke en Roeselare te verwachten.

Onder de Duitsers heerst onrust en belangrijke verplaatsingen van troepen vinden plaats. Vliegmachines van de bondgenoten verkennen voortdurend de gewijzigde stellingen der Duitsers en

zelfs 's nachts werken zij, zoeklichten op het vijandelijk terrein werpend.

Stelselmatig gaan de Duitsers voort de kustplaatsen tot de Nederlandse grenzen toe te doen ontruimen en de bevolking over het verdere land te verdelen. Aan de nieuwe verdedigingslinie, reeds meermalen door mij beschreven, worden door de Duitsers nu ook loopgraven in gewapend beton aangelegd.

Uit Duinkerken wordt aan De Tijd gemeld, dat niet alleen de bondgenoten, maar ook de Duitsers versterkingen hebben gekregen. De vliegers der geallieerden hebben verkenningen gedaan voor nieuwe troepen en nieuwe aanvoer. De Engelse troepen hebben een zware strijd te strijden gehad en op sommige punten, hebben ze een korte poos moeten wijken, maar met grote hardnekkigheid bleven zij volhouden, en wisten hun verloren stellingen te heroveren.

Van Belgische zijde.

De Belgische legatie te 's Gravenhage schrijft het volgende betreffende de opvorderingen in België.

De Duitse overheid heeft de volgende koopmansgoederen opgevorderd, toebehorende aan bijzondere personen en tegen afgifte van een eenvoudig ontvangstbewijs dat generlei waarde aanduidt.

Te Antwerpen katoen voor ongeveer 13 miljoen, caoutchouc voor ongeveer 11 ½ miljoen, wol voor ongeveer 6 miljoen, leer voor ongeveer 10 miljoen.

Te Gent katoenen garens en andere grondstoffen voor ongeveer 8 ½ miljoen.

In de kolenstreek van Charleroi: koper uit de elektriciteitsfabriek voor ongeveer 1 ½ miljoen, werktuigen en gereedschappen voor ongeveer 10 à 12 miljoen.

Te Duffel nikkel voor ongeveer 1 miljoen.

Te Mechelen en te Stabroek verduurzaamde levensmiddelen in bussen voor 2 ½ miljoen, enz., enz.

Volgens het verdrag van 's Gravenhage op de wetten van de oorlog zijn in het binnengevallen land de opvorderingen alleen geoorloofd voor de behoeften van het bezettingsleger, daarbij in aanmerking genomen of het bezette land daartoe bij machte is.

In België dienen thans de vorderingen niet voor de behoeften van het bezettingsleger, doch worden zij bestemd voor de Duitse nijverheid, zonder dat rekening gehouden wordt met de vermogens van het bezette land, daar alle grondstoffen zonder uitzondering worden weggevoerd.

Onder deze omstandigheden, meent de Belgische legatie, is het beginsel door de Haagse verdragen bekrachtigd, dat het bijzonder eigendom moet geëerbiedigd worden, andermaal geschonden. De Belgische nijverheid is zodoende geheel te gronde gericht, ten voordele van de Duitse industrie.

Bovendien zijn deze goederen meegenomen tegen een enkel ontvangstbewijs zonder waardebepaling, hebbende de bezetter zich het recht voorbehouden om de prijs ervan eenzijdig te Berlijn te doen bepalen.

Op die wijze behoudt de koper zich alleen het recht voor, willekeurig de waarde vast te stellen van de met geweld aan de verkoper ontnomen handelswaar.

Een enkel voorbeeld kan volstaan , zo besluit de mededeling:

Voor de caoutchouc bedroeg de waarde in de maand augustus 6 frank. Thans is zij tot 20 frank gestegen. Betaald tegen 6 frank komt de betaling van het artikel dat 20 frank waard is, hierop neer dat voor 3 kilo de prijs van slechts één kilo voldaan wordt.

Te Gent.

In zijn vergadering van 7 december heeft de gemeenteraad van Gent, volgens de Métropole, met algemene stemmen besloten, de volgende belasting te heffen ten laste van afwezigen:

- a) Twee frank per dag waarop hij afwezig is, van het hoofd van een gezin dat meer dan 25 F en minder dan 40 F aan hoofdsom in de personenbelasting betaalt.
- b) Vijf frank per dag waarop hij afwezig is, van elk gezinshoofd dat meer dan 40 en minder dan 100 F betaalt.
- c) Tien frank per dag waarop hij afwezig is, van elk gezinshoofd dat meer dan 100 F betaalt.

De gehuwde vrouw betaalt 1 F, elk kind $\frac{1}{2}$ F per dag.

Onder gezinshoofd verstaat men een huisvader, een moeder-weduwe en de meerderjarige ongehuwden.

Indien de belasting niet op de vervaldag betaald is, wordt zij met 5 procent verhoogd.

De Moniteur Belge van 17, 18 en 19 december maakt meerdere bevorderingen van officieren bekend. Generaal-majoor Scheere, van de generale staf, is tot luitenant-generaal bevorderd. Tot generaal-majoor zijn bevorderd de kolonels van de staf: Hagemans, Couturiaux, Jacquet, Meiser, Orth, Dossin, Bernheim, Pety de Thozée.

Generaal-majoor titulair Wielemans, sous-chef van de generale staf van het leger, is tot generaal-majoor bevorderd.

Nachtgevecht.

Uit een soldatenbrief van het westelijk front in de Vossische Zeitung:

“Voor ons in donkere, spookachtige gloed een puinhoop, die twee dagen geleden nog een dorp was. Het is drie uur in de ochtend. Nog is geen schot gevallen en met zenuwen, die tot het uiterste gespannen zijn, liggen we boven aan de rand van een glooiing. Plotseling breekt rechts van ons bij het derde bataljon een hevig geweervuur los. Kort daarop volgt een donderend hoera. Dat is ook voor ons het teken. Met een sprong zijn we op de spoordijk en er overheen. Een verwoed vuur begroet ons. Een ogenblik komt er stilstand, maar van achteren wordt er opgedrongen en in de looppas gaat het over de weiden naar het bos. Overal slaan de projectielen in de grond. We zijn in het bos. Naast me valt een kameraad neer, die in het hoofd getroffen is. Ik spring achter een boom en onmiddellijk vliegt mij de bast in het gezicht. Achter een dikke tak zit een Fransman te schieten. Ik leg nu aan en als een rijpe vrucht valt een zwarte massa naar beneden. We gaan verder. Onze taak is het dorp te omsingelen en de vrij sterke bezetting gevangen te nemen. We komen aan de hoofdweg, die als alle Franse landwegen kaarsrecht is. Ongeveer dertig man komen er overheen. Maar dan begint een Frans machinegeweer te ratelen en niemand kan er meer levend overheen komen. De mitrailleur was voortreffelijk verborgen. We konden met dertig man het dorp niet aanvallen en toch moest iets geschieden om het de anderen mogelijk te maken over de weg te komen. We slopen om de laatste huizen heen. Rechts en links is bos. We moesten dus oppassen. Voorzichtig gaan we vooruit, maar er gebeurt niets. De achterste rand van het dorp schijnt niet bezet te zijn. Wij worden onvoorzichtiger en rukken in gesloten linie op. Plotseling zien wij

Fransen voor ons. Een kapitein zegt echter, dat het onze troepen zijn. Het is niet gemakkelijk te onderscheiden. Terwijl we nog door onze kijkers staan te turen, barst in onze rug een razend geweervuur los en acht man liggen op de grond. Ieder wierp zich neer en zocht dekking. Daarbij viel de een op de ander. Ik had het geluk onder in de hoop te liggen. Spoedig echter viel de mensenkluwen uit elkaar. Zo snel mogelijk ging ik naar de meest nabij zijnde heg, waar men ten minste niet gezien kon worden. Daar ik onder lag, kwam ik het laatst aan de beurt. Opspringen en draven was toen te gevaarlijk. Ik rolde weg van de plaats en kroop toen op mijn buik voorwaarts. Het was een onaangename halve minuut. Intussen hadden mijn manschappen stelling genomen en schoten in het bos, waar het nu spoedig stil werd. Wij hadden nu beide randen van het dorp bezet en de kloppacht kon beginnen. Wij begonnen bij het eerste huis, dat met de bajonet gezuiverd werd. Het was met matrassen, bedden en kasten uitstekend gebarricadeerd. Van daaruit kon men de straat overzien. Ieder huis was bezet. Overal zag men geweerlopen uit de dakluiken. En in de mairie was achter een stenen trap een machinegeweer opgesteld. Men had ons nog niet opgemerkt en het bracht verwarring onder de vijand, toen een Fransman die zijn hoofd uit het raam stak, dodelijk getroffen werd. Enige vijanden vonden het het veiligst om de straat over te lopen en in onze huizen binnen te dringen. Ze moesten deze poging allen met het leven betalen. Daardoor kwamen enige huizen leeg en konden door de achtergebleven compagnie bezet worden. Nu ontstond een kruisvuur, waartegen de Fransen op de duur niet bestand waren, vooral omdat onze artillerie er zich mee bemoeide. Alleen het machinegeweer hield het nog uit. Vijf man sterk drongen wij vooruit tot we op twintig pas afstand achter de gordijnen van een huis de bediening onder schot konden nemen. We zagen slechts de blauwe kepies boven de stenen trap. Menige kogel ging mis, maar enige troffen toch doel en er konden ten hoogste nog twee man zijn. De

moordende machine had zijn vuur reeds lang gestaakt. Vooruit dus. Toen wij er kwamen, vonden we wel drie dode Fransen, maar het machinegeweer was en bleef verdwenen. Het dorp was nu in ons bezit. Maar lang zouden we er geen plezier van hebben.

Door de tegenstand was het de vijand gelukt tijd te winnen voor zijn artillerie en nu begon hij het dorp te bombarderen. We moesten ons nu snel uit de voeten maken en dekking zoeken in een holle weg om af te wachten hoe lang de vijand het zou uithouden tegen onze zware artillerie. Dit duurde lang, want de Fransen hadden, zoals gewoonlijk, een voortreffelijke stelling voor hun artillerie en het werd avond voor we verder konden. We groeven ons in en wachtten de nacht af. Voor ons lag een weide, daarachter een bos. Het kan twaalf uur geweest zijn, toen patrouilles de vijand meldden. Ieder hield zich doodstil en maakte zich gereed. De geweren lagen op de kant van de loopgraven, de mitrailleurs stonden gereed en ieder was op zijn hoede. Toen kwamen zij langzaam vooruit, gebukt gingen zij over de weide. Donkere gedaanten in lange jassen, het geweer gereed. Zij vermoedden blijkbaar niet, dat wij zo dicht lagen, want zij praatten gemoedelijk met elkaar. De afstand bedroeg nog ten hoogste honderd vijftig meter, maar we lieten hen naderbij komen. Honderd meter, vijftig meter, twintig meter, dan kan een van ons zich niet langer beheersen en schiet. Dit is het sein voor allen. De geweren gaan af, de machinegeweren beginnen te knetteren. Geen "en avant" van de officieren hielp. De vijand deinsde af, terwijl onze projectielen verwoesting aanrichtten in hun gelederen. Tien minuten later was er geen Fransman meer te bekennen. Toen de ochtend aanbrak, lagen enige honderden doden en gewonden voor onze stelling.

Plezierbootjes in de oorlog.

Heinrich Binder, de oorlogscorrespondent van het Berliner Tageblatt in het westen, schrijft:

Met een snelheid van veertig kilometer vliegt onze kleine trouwe boot door het Canal Maritime. De binnenhaven van Zeebrugge wordt als veilige ankerplaats opgezocht. Op rustige zomerdagen droeg de motorboot vrolijke gasten over de meren van de Havel.

Het slanke lijf van de boot is staalgrijs geverfd. Zoals alles grijs is in deze oorlog. Zelfs de zee, die in gelijkmatig ritme van achter de pier omhoog spat, schijnt haar groene kleur verloren te hebben. Onder een grijze hemel een grijze zee.

In het westen op de vlakke kanalen en op de traag stromende rivieren van België is een afdeling motorboten samengesteld met Luitenant S. aan het hoofd. Zij is feitelijk een machinegeweerafdeling te water, die de staat vaartuigen, paarden en tros bespaart. De boten worden kosteloos beschikbaar gesteld. Hun eigenaars zijn, toen het korps gevormd was, eerst geoefend in het gebruik van karabijn, revolver en machinegeweer. Bij proefschietsen op het Wannmeer bij Berlijn werden tenslotte 28 procent treffers bereikt. Toen ging men ten oorlog.

Het grootste gedeelte ging naar het oosten, de rest naar het westen. In 44 uur moesten zij van Spandau naar Leuven. Het mijnenveld van de Schelde rondom Antwerpen moest verkend worden. Dezelfde dag was Antwerpen echter gevallen en ander werk wachtte de kleine onrustige dingen, die als spelend op de golven schommelen. Hier moest een brug opgeblazen worden, daar een drijvende mijn opgevist. Soms moesten zij een geraffineerd wapen van de Belgen onschadelijk maken. Er dreven balken in het water met een onzichtbare explosieve lading, houten mijnen dus. In de Schelde vonden zij nog andere verrassingen, prikkeldraadversperringen onder de waterspiegel, waarin schroef en roer onklaar raakten. Men moest bij Gent schepen laten zinken, maar het voornaamste en spannendste werk was het verkennen van de mijnengordel. Er

kwamen wilde, onrustige dagen. Men ving sluipschutters en pakte Belgische soldaten in burger op. Zij waren herkenbaar aan hun penning. Zij wierpen die niet weg, omdat ze die later bij de afrekening moesten laten zien. Daar de Duitsers echter alle zakken doorzochten en het hemd op de borst openden, lieten zij de penningen aan een touwtje in hun mouw hangen. De mannen van de motorboten der Wannsee hebben deze truc ontdekt.

Toen het kustgebied veroverd was, werd een patrouilledienst voor de boten ingesteld. Op de kanalen bij Brugge en Oostende tot Nieuwpoort toe moest er op spionnen gelet worden, die vaak in bakkerstroggen en op planken de kanalen overstaken om brieven te verzenden. Een brief naar Nederland kostte tien frank, naar Frankrijk twintig. Men heeft verschillende van deze postkantoren ontdekt en opgeruimd. De postiljons werden opgehangen.

Eens was het een opwindende dag. De boten lagen voor de sluis bij Brugge tegen elkaar, toen we Engelse vliegers in het oog kregen. Weg konden de boten niet. De vlieger wierp twee bommen naar beneden, waarvan er een in het water viel en de andere honderd meter van de boten af. Al het glas aan boord brak, maar de boten waren weinig beschadigd. Zij hebben totnogtoe toch weinig geleden.

De zevende november kreeg de afdeling een warme vuurdoop. Zij had bevel gekregen een kilometer van Nieuwpoort af tegen de vijand op te treden. Het waren zware dagen, waarbij menig soldaat zijn leven verloor. Verwoed vuur van beide kanten. Om iedere duim grond werd er gevochten. De morgen van de achtste november brak aan en de strijd ging nog steeds op en neer. Men vocht om beken en modderpoelen. Een enkel stuk geschoten huis, een kleine rokende puinhoop moest drie of vier maal bestormd worden. Naast de Fransen lagen de Engelsen en schoten. En zij schoten goed. Nog was

er geen terrein gewonnen. De middag kwam en het werd avond. En ook 's nachts dreunde en knetterde het aan alle kanten.

In het wezenloze donker zag men bliksems en klonk het rollend gedonder. Het was een hel, die gestookt werd met het vuur van zware granaten en sproeiende kartetsen. Honderd eenentwintig uur was luitenant S. in het wilde granaatvuur zonder een hap warm eten en zonder aflossing. De mannen van de motorboten, onder wie er heren zijn van boven de vijftig, hebben over doden en slijk heen zware patronenkisten naar de machinegeweren gesleept en hebben het uitgehouden tot strijd en storm weer bedaard waren. Het waren grote dagen voor het vrijwillige motorbootkorps. Daarvan zal nog lang gesproken worden, als na de vrede op het boothuis aan het Wannmeer de vlag weer omhoog gaat. En als de kleine trouwe boten weer over de wateren van de Mark spiegelen.

Schending van het volkenrecht in België.

De officiële Belgische commissie, die, zoals men weet, ingevolge opdracht van de Belgische regering, een onderzoek instelt naar de door de Duitsers in België gepleegde schending van het volkenrecht en van de oorlogswetten en –gebruiken, heeft haar zevende rapport aan de Belgische minister van justitie uitgebracht. In de aanhef van dit rapport zegt de commissie:

Mijnheer de minister, de commissie van onderzoek heeft er in haar tweede rapport op gewezen, dat er door de Duitsers uitzetbare kogels zijn achtergelaten op het slagveld van Werchter en dat medische certificaten bevestigen, dat de Belgische soldaten door kogels van die soort getroffen zijn. Het Duitse leger, dat in België optreedt, is voortgegaan gebruik te maken van de verboden kogels.

De commissie van onderzoek drukt dan in haar rapport enige documenten, die, naar zij zegt, het bewijs leveren voor haar bewering. Het eerste document is een rapport van de dokters Attichaun en Van de Maele, waarvan zij zeggen na het gevecht bij Werchter op 26 augustus een soldaat verpleegd te hebben van het 5^e regiment lansiers, die aan de linker onderarm een kwetsuur had, waarvan de omvang en het uitzicht hen doen geloven, dat ze slechts van een ontplofbare kogel afkomstig kan zijn, daar er geen enkele granaat bij het optreden van de vijand tegen de lansiers is afgeschoten.

Majoor Dubois, toegevoegd aan de staf, schrijft: De hierbij gevoegde ontplofbare kogels voor geweer en pistool zijn opgeraapt te Werchter op de door de vijand dinsdagavond 25 augustus verlaten stelling.

Dr. Léon Pierre en dr. Couvreur hebben stukken opgemaakt, waarin zij verklaren gekwetsten onder behandeling gehad te hebben, die in de gevechten bij Lubbeek en Kapellen in september door dumdkogels gekwetst zijn.

Eind september schreef luitenant-generaal Clooten uit het hoofdkwartier te Gent aan de minister van justitie: ik heb de eer u hierbij dozen voor kogels van het zogenaamde dumdkogelmodel te zenden, die gevonden zijn op de Hannoverse eerste luitenant von Hadeln, die door mijn troepen te Ninove gevangen genomen is.

Deze dozen zijn thans nog in het bezit van de commissie van onderzoek, die ze door een vakman heeft laten nakijken, de wapenhandelaar Rousseaux, te Antwerpen. Zijn conclusie was, dat daarin uitzetbare dumdkogels voorkomen, kogels die fabrieksmatig uitzetbaar gemaakt zijn. Volgens de vakkundige zou het niet mogelijk zijn ze aldus met de hand te maken.

De Temps deelt mee, dat er, als de oorlog voorbij is, in Frankrijk een volksinschrijving geopend zal worden van 5 centiemen tot één frank maximum, met het doel een kunstvoorwerp aan te bieden aan koningin Elisabeth der Belgen en aan de groothertogin van Luxemburg.